

Velkommen til Kastbjerg Ådal

Denne folder inviterer dig på vandring på flotte og oplevelsesrige rundture i Kastbjerg Ådal. Lokale repræsentanter for landsbyerne har hjulpet med at udpege fem vandreruter, der er skiltet og markeret. Kvottrupruten ligger tæt ved åens udspring. Ulvholmruuten og Mølleruten ligger ved Dyrby Krat og Lambæk Dal. Bredkilderuten ligger mellem Sem og Enslev og Kastbjergruten ligger ved Kastbjerg.

På vandring i Kastbjerg Ådal

Ådalen bliver brugt til landbrug med græssende dyr. Som noget særligt har mange af de private lodsejere givet lov til at lave vandreruter henover engene. Vis hensyn på ruterne og vær obs på, hvad vi må:

Vi må gå en tur Helt unikt er det blevet muligt at tage en vandretur i ådalen på de markerede ruter. Det skyldes, at mange lodsejere har givet lovlig adgang til fods. Al færdsel sker på eget ansvar.

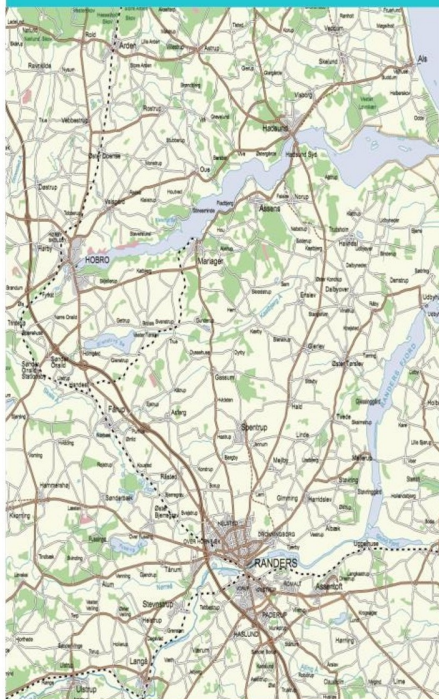
NB! Vandre- eller gummistøvler anbefales, da stierne ofte bliver oversvømmet – og slås kun 2 gange årligt.

Hunde skal i snor Ådalen bliver brugt til landbrug med kvæg, heste og får, der afgræsser engene. Hunde SKAL være i snor på alle tidspunkter - og undgå kontakt med de græssende dyr.

Ingen cykling i ådalen Ådalen løber ruterne på tværs af græsstier og er ikke egnet til cykling! Efter aftale med lodsejerne er cykling derfor ikke tilladt. Parker din cykel og gå en tur i stedet for.

Ingen ridning Efter aftale med lodsejerne er det ikke tilladt at ride i ådalen. Ridning er kun tilladt på ruten ved Kastbjerg.

I øvrigt gælder naturbeskyttelseslovens almindelige færdselsregler. Rigtig god vandretur!

Find mere om vandreruter

Stiguiden Himmerland er en app til din mobiltelefon, der viser vandreruterne i Kstbjerg Ådal. Et detaljeret kort kan hentes og bruges uden netadgang.

mariagerfjordguiden.dk viser kort, vandre- og cykelruter og naturoplevelser omkring Mariager Fjord.

natur.randers.dk/besoeg-naturen viser kort, vandre- og cykelruter og naturoplevelser i Randers og omegn.

Kastbjerg Ådal

Stigruppen for Kastbjerg Ådal
med lokale repræsentanter

Mariagerfjord
Kommune

Miljø- og
Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Et væld af oplevelser

Det er storslåede landskaber med fantastiske udsigtspunkter, der kan opleves i Kastbjerg Ådal. I den østlige del er ådalen ikke så bred, men dybe dale og høje skrænter markerer, hvordan smeltevand i istiden har gravet sig ned i tunneldalen på sin vej mod Hjarbæk Fjord mod vest. I dag flyder vandet den modsatte vej mod øst til Mariager Fjord.

Ved Enslev, Sem og Kastbjerg breder ådalen sig ud til et mindre dramatisk landskab, men det er stadig en storslået oplevelse at komme ud i den våde ådal, midt i naturen.

Spor fra fortidens aktiviteter

Kastbjerg ådal rummer spor fra mennesker helt tilbage til bondestenalderen, hvor fund af oldtidsveje i åens sydlige slyng mod Enslev viser, at der var transport med okser, heste og vogne på tværs af ådalen og at vadesteder blev bygget og forbedret gennem tiden.

Fra middelalderen ligger stadig forhøjninger et par steder i ådalen, hvor voldstederne Ovsgård og Ulvholm Slot har haft deres bygninger med vandgrave rundt om.

Kærby Mølle har sin møllesø og vidner om en svunden tid, hvor vandmøllerne lå næsten side om side ned gennem ådalen. Foruden at male korn, har nogle af møllerne været brugt til at garve skind og valke uld til tøj.

Ådalens mange kilder har leveret vand til landsbyerne, både mennesker og dyr. En smart teknologi, inden elektricitet blev udbredt, var en stødhævert, der ved hjælp af vandtryk, ventiler og lufttryk kunne løfte vand fra kilder op til brønde i landsbyerne. Der har eksempelvis været stødhæverter ovenfor Kransmark Bæk og ved Bredkilden.

Ådalens vand har sikret saftige, grønne kreaturer, heste, får og geder, men har også brugt til dambrug. Græsning er stadig vigtigt holde krat af pil, birk og tjørn i

En aktivitet, der ikke kan overses, er Tørvene var nødvendige som brænde til og varme, så hver en husstand havde sin tørveparcel, hvorved arealerne blev opdelt i små lodder – så mange, lokale omtaler 'de parcellers

En mangfoldighed af

Der er store naturoplevelser og stor mangfoldighed at finde i Kastbjerg Ådal fra de overdrev på skrænterne til de våde enge og de kildevæld, der springer ud fra bunden af Især på Kvottrupruten er mange kildevæld Kastbjerg Ådal er kendetegnet ved sine mange så mange, at det kan kaldes Danmarks rigkær - de fordeler sig på et område på over 100

Skrænterne omkring Lambæk Dal er dækket blomsterflor i foråret og tidlig sommer, hvor guldblommer og opret kobjælde breder sig med og lillemå

Kattefod er en fin lille plante, der vokser på de overdrev ved Lambæk Dal. Den er en tvebo, vil sige, at den har individuelle hunplanter, der pink blomster i maj-juni og hanplanter, der har fnok og der ligner små kattepoter – deraf navnet. bestøves af insekter, men kan også brede sig sende løbere

Længere nede, hvor det er mere fugtigt, engblommerne sig med deres kuglerunde og lukkede gule blomster. Det er kun små fluer, der komme ind i blomsten og bestøve den, så den kun danne frø, hvis de rette bestøvere er til

I de meget våde områder og i rigkærene er der helt andre planter, der vokser. Ved Bredkilderuten er fundet arter som kødfarvet gøgeurt, hjertegræs og stivhåret borst. Mosser som grøn eremitmos er fundet i en kilde og fedtet tørvemos, der kan indeholde store mængder vand, er fundet nedenfor Blenstrup Bjerger.

Orkideer som maj-gøgeurt og plettet gøgeurt vokser flere steder, både i Enslev engene og ved Kærby Mølle. Orkideen sumphullæbe er fundet nedenfor Lambæk Dal. Her vokser også den kødædende vibefedt, der fanger insekter i klistret sekret på sine blade.

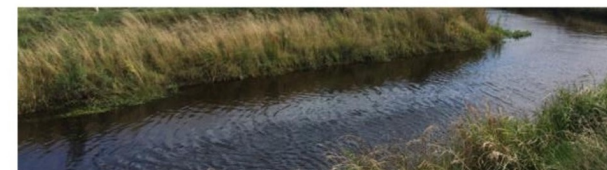

Den store mangfoldighed i ådalen skyldes, at området er kuperet og vandrigt med kalk i undergrunden, men også at naturen bliver plejet med græssende dyr, der holder arealerne åbne og hindrer tilgroning med træer og krat, at der ikke tilføres ekstra næringsstoffer og at vandstanden ikke er sænket.

Vandløb med slyng og liv

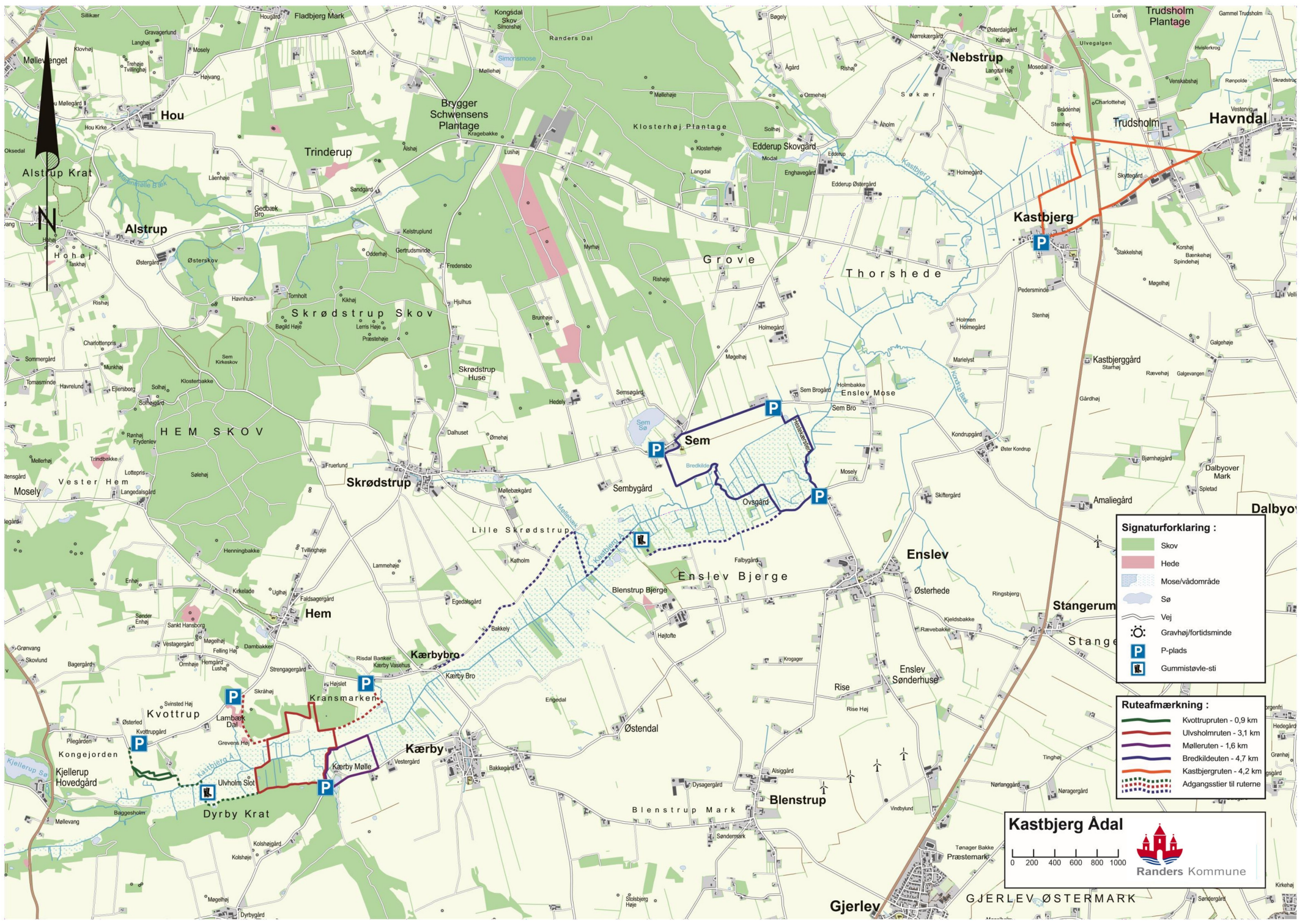
Bækkene og åen bliver flittigt brugt af ørreder, der kommer op for at gyde. De små fisk er godt beskyttet i vandløbene i deres første år og gemmer sig i vandplanter, hvor krebs og smådyr er nem føde.

Når ørrederne trækker mod havet, skal de tilpasse sig fra ferskvand til saltvand ved at holde konstant saltbalance i kroppen. I ferskvand skal de udskille vand, i havet salt – det kaldes at smoltificere og de kaldes nu for havørreder. Nogle ørreder bliver i vandløbene hele livet og kaldes bækørreder. Ørreder, der lever hele livet i søer, kaldes sø-ørreder. Alle tre former er en og samme art.

De mange fisk tiltrækker dyr, der lever af småfisk, som isfugl og odder, der begge kan ses i Kastbjerg Ådal. Spor efter odderen ses ofte i kanten af vandløb.

Signaturforklaring :

- Skov
- Hede
- Mose/vådområde
- Sø
- Vej
- Gravhøj/fortidsminde
- P-plads
- Gummistøve-sti

Ruteafmærkning :

- Kvotruperuten - 0,9 km
- Ulvsholmruten - 3,1 km
- Mølleruten - 1,6 km
- Bredkildeuten - 4,7 km
- Kastbjerguten - 4,2 km
- Adgangsstier til rute

Kastbjerg Adal

0 200 400 600 800 1000

Randers Kommune

Gjerlev GJERLEV ØSTERMARK